

UCHWAŁA

Dnia 3 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Czubik

SSN Tomasz Demendecki

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

SSN Paweł Wojciechowski

SSN Grzegorz Żmij

Protokolant Przemysław Szuty

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 3 września 2024 r.,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
sprawy ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu
9 czerwca 2024 r.,
na podstawie sprawozdania Państwowej Komisji Wyborczej z wyborów do
Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. oraz opinii

wydanych w wyniku rozpoznania protestów przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego,
po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 czerwca 2024 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. (Dz. U. 2024, poz. 853)
na podstawie art. 244 § 1 i 2 w zw. z art. 336 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. 2023, poz. 2408)

**stwierdza ważność wyborów do Parlamentu Europejskiego
przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r.**

Joanna Lemańska

Leszek Bosek

Paweł Czubik

Tomasz Demendecki

Marek Dobrowolski

Paweł Księżak

Oktawian Nawrot

Janusz Niczyporuk

Grzegorz Pastuszko

Tomasz Przesławski

Adam Redzik

Mirosław Sadowski

Aleksander Stępkowski

Maria Szczepaniec

Krzysztof Wiak

Paweł Wojciechowski

Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

1. Zgodnie z art. 8 Aktu dotyczącego wyborów członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/10, dalej: „Akt”), procedura wyborcza w każdym Państwie Członkowskim podlega przepisom krajowym. Stosownie do brzmienia art. 1 ust. 1 i 3 tego Aktu, w każdym Państwie Członkowskim członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na zasadzie proporcjonalnej z zastosowaniem systemu list lub pojedynczego głosu podlegającego przeniesieniu oraz wybór dokonywany jest w bezpośrednich wyborach powszechnych, wolnych i tajnych. W świetle art. 14 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.), członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

2. W Rzeczypospolitej Polskiej przebieg procedury wyborczej uregulowany został w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408 ze zm., dalej: „k.wyb.”). Stosownie do art. 328 k.wyb., wybory do Parlamentu Europejskiego są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Do protestów wyborczych i postępowania w sprawie stwierdzenia ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 241-246 tego Kodeksu (art. 336 k.wyb.). Zgodnie z art. 244 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów, rozstrzyga o ważności wyborów oraz o ważności wyboru posła, przeciwko któremu wniesiono protest.

3. Stwierdzanie ważności wyborów należy do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (art. 26 § 1 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym), a uchwała podejmowana jest w składzie całej Izby (art. 244 § 1a k.wyb.). Rozstrzygnięcie to zapada nie później niż w 90 dniu po dniu wyborów, na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej (art. 244 § 2 k.wyb.).

4. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 11 stycznia 2024 r. (I NSW 1237/23) „stwierdzenie ważności wyborów następuje w procedurze, w której biorą udział jedynie organy państwa i nie dokonuje się w nim rozstrzygnięcie o indywidualnych prawach podmiotów prywatnych. Tym samym znajduje się całkowicie poza zakresem zastosowania art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, którego właściwość ogranicza się wyłącznie do rozstrzygania o prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym lub o zasadności oskarżenia w sprawie karnej, i nie obejmuje nawet indywidualnych praw politycznych, wynikających z prawa wyborczego (zob. Pierre-Bloch przeciwko Francji, 21 października 1997, § 50-51; Briķe przeciwko Łotwie (dec.), skarga nr 47135/99, 29 czerwca 2000; Ždanoka przeciwko Łotwie (dec.), skarga nr 52278/00, 6 marca 2003; Karimov przeciwko Azerbejdżanowi, skarga nr 12535/06, 25 września 2014, § 54; Barski i Świączkowski przeciwko Polsce, skarga nr 13523/12 i 14030/12, 2 lutego 2016 r., § 57)”. Dla pełniejszego zrozumienia natury jurysdykcji Sądu Najwyższego należy wskazać na art. 183 ust. 2 Konstytucji RP, który przewiduje, że Sąd Najwyższy wykonuje inne czynności określone w Konstytucji i ustawach, które wykraczają poza sprawowanie wymiaru sprawiedliwości (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP) lub nadzór judykacyjny (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Do kompetencji tych, w sposób niewątpliwy, zalicza się sprawy wynikające z prawa wyborczego, które ustawodawca przekazał do właściwości Sądu Najwyższego. Sprawa stwierdzenia ważności wyborów nie stanowi więc „sprawy” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, nie wiąże się bowiem z rozstrzygnięciem o prawach i wolnościach jednostki. W efekcie sądowe stwierdzenie ważności wyborów nie jest realizowane w ramach podmiotowych gwarancji prawa do sądu. Tym samym, również z tego powodu nie może być rozpatrywane w kontekście art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz

przewidzianych tam unormowań odnoszących się do „sądu” w rozumieniu tego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r., I NSW 1267/23).

5. W dniu 9 czerwca 2024 r. w Rzeczypospolitej Polskiej zostały przeprowadzone wybory do Parlamentu Europejskiego, zarządzane postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 11 marca 2024 r.

Obwieszczenie o ich wyniku zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw 10 czerwca 2024 r. (Dz.U. 2024, poz. 853).

6. 21 czerwca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej (dalej także: „PKW”) z wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. (dalej także: „sprawozdanie”).

7. Sąd Najwyższy podejmując niniejszą uchwałę zapoznał się z treścią sprawozdania oraz z opiniami wydanymi w wyniku rozpoznania protestów przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego.

8. Do Sądu Najwyższego wpłynęły 33 protesty wyborcze przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r. Żaden z protestów nie został złożony za pośrednictwem konsula lub kapitana statku. Wobec wszystkich protestów stanowisko merytoryczne zajęli Prokurator Generalny i Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej.

Bez dalszego biegu pozostawiono 20 protestów wyborczych, co spowodowane było w szczególności podnoszeniem przez wnoszących protesty zarzutów, które w świetle przepisów Kodeksu Wyborczego nie mogły stanowić podstawy protestu. Część z nich stanowiła krytykę przyjętych rozwiązań ustawowych lub zawierała subiektywną ocenę aktualnej sytuacji politycznej. W kilku przypadkach Sąd Najwyższy stwierdził, że skarżący nie wykazali żadnego dowodu na poparcie wyartykułowanych zarzutów. Pozostałe uchybienia, które Sąd Najwyższy zdefiniował jako skutkujące pozostawieniem protestu bez dalszego biegu, to brak wskazania numeru PESEL wnoszącego protest, brak wskazania

zamieszkałego w kraju pełnomocnika lub pełnomocnika do doręczeń, a także uchybienie terminowi na wniesienie protestu wyborczego.

9. W przypadku 13 protestów wyborczych Sąd Najwyższy wyraził opinie.

W odniesieniu do grupy 11 protestów (połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia) Sąd Najwyższy wyraził opinię o zasadności jednego z podnoszonych przez skarżących zarzutów, wskazując jednocześnie, że naruszenie to nie miało wpływu na wynik wyborów (I NSW 27/24). Podnoszony zarzut dotyczył ustalenia wyników głosowania na J. W. w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w P., powiat s., gmina B.. W analizowanej sprawie wnoszący protesty oświadczyli, że oddali ważne głosy na J. W., kandydującego z listy nr [...], w tej samej obwodowej komisji wyborczej, jednak w protokole tej komisji zawarto informację o braku głosów oddanych na tego kandydata. W wyniku połączenia tożsamy treściowo protestów wyborczych do wspólnego rozpoznania Sąd Najwyższy uzyskał uwiarygodnione twierdzenie, podające w wątpliwość prawidłowość sposobu ustalenia wyników wyborów. Sąd Rejonowy w Staszowie (I Cps 3/24), w ramach pomocy prawnej, przeprowadził dowód z oględzin kart do głosowania z Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w P.. Przeprowadzone oględziny kart do głosowania wykazały zasadność podniesionych przez skarżących zarzutów, w zakresie prawidłowości ustalenia wyników głosowania w odniesieniu do wspomnianego kandydata. Skutkowało to uznaniem protestów za zasadne w tym zakresie. Błąd dotyczył 13 pominiętych w protokole a faktycznie oddanych na kandydata głosów, w stosunku do 5032 głosów oddanych w okręgu wyborczym nr [...]1, natomiast najmniejsza liczba głosów koniecznych do uzyskania mandatu w tym okręgu wynosiła 58 550 głosów. Mając na uwadze skalę stwierdzonych uchybień, Sąd Najwyższy stwierdził, że nie miały one wpływu na ogólny wynik wyborów.

Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. I NSW 34/24 wyraził opinię, że zasadny jest protest dotyczący naruszenia przepisów w zakresie głosowania lub ustalania wyników wyborów w Obwodowej Komisji Wyborczej [...]1 w B.. Zdaniem Sądu Najwyższego stwierdzone uchybienia nie miały jednak wpływu na wynik wyborów. W ocenianej sprawie, zgodnie z protokołem głosowania Obwodowej Komisji

Wyborczej [...]1 w B., liczba kart wydanych do głosowania wynosiła 795, natomiast liczba kart wyjętych z urny – 794. Sąd Najwyższy wskazał, że obwodowa komisja wyborcza była zobowiązana do zachowania należytej staranności w zakresie czuwania nad przebiegiem głosowania oraz ustalaniem jego wyników (art. 185 pkt 2 i 3 k.wyb.). Niedopełnienie tych obowiązków skutkowało rozbieżnością między liczbą kart wydanych do głosowania i wyjętych z urny. Różnica ta sprowadzała się do jednego głosu. Różnica między kandydatem wybranym do Parlamentu Europejskiego a kandydatem niewybranym wynosiła 49 głosów, nie miało to więc wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. I NSW 21/24 wyraził opinię, że zarzut naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących ustalenia wyników głosowania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...]2 w W., powiat p., województwo [...], na kandydata z listy nr [...]2 M. B. jest bezzasadny. W analizowanej sprawie wnosząca protest oświadczyła, że oddała ważny głos na kandydata z listy nr [...]2 M. B., jednak w protokole Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...]2 w W. zawarto informację o braku głosów oddanych na tego kandydata i wniosła o przeprowadzenie dowodu z oględzin kart do głosowania, z których głosy uznano za nieważne. Sąd Najwyższy dołączył do akt odpis protokołu z oględzin kart do głosowania, który to dowód przeprowadził Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim (I Cps 10/24), realizując odezwę Sądu Najwyższego w ramach pomocy prawnej (I NSW 20/24). Przeprowadzone oględziny kart do głosowania, z których głosy uznano za nieważne w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...]2 w W. nie wykazały, by doszło do uchybienia w zakresie ustalenia wyników głosowania.

10. Ze złożonego przez PKW w dniu 21 czerwca 2024 r. (data prezentaty SN) sprawozdania wynika, że Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie posiadanych dokumentów i informacji o przebiegu głosowania i wyborów nie stwierdziła naruszeń, które w jej ocenie miały wpływ na wyniki wyborów.

11. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o stwierdzenie ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego. Prokurator Generalny nie przedstawił stanowiska.

12. Po analizie sprawozdania i wydanych opinii, w szczególności zaś stwierdzonych w nich uchybień, Sąd Najwyższy uznał, że żadne z tych uchybień, jak również wszystkie one łącznie, nie dają podstaw do kwestionowania ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego, przeprowadzonych w dniu 9 czerwca 2024 r.

13. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 244 § 1 i 2 k.wyb. w zw. z art. 336 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Joanna Lemańska

Leszek Bosek

Paweł Czubik

Tomasz Demendecki

Marek Dobrowolski

Paweł Księżak

Oktawian Nawrot

Janusz Niczyporuk

Grzegorz Pastuszko

Tomasz Przesławski

Adam Redzik

Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

SSN Paweł Wojciechowski

SSN Grzegorz Żmij

Zdanie odrębne od uchwały i uzasadnienia złożył SSN Leszek Bosek i SSN Grzegorz Żmij.

r.g.

[a!]